

הרמב"ם פסק כרבי יהודה שאם אינו על מצחו – אינו מרצה.

- ב. מבואר בגמרא שאין לישן כשהציץ עליו (אם משום הסח הדעת או מחשש הפחה. עתו"י ועוד. וכתב בשפת-אמת שאין זה איסור תורה).
וכן אסור להסית דעת ממנו (על מצחו תמיד רבה בר רב הונא).
א. משמע שהוא איסור תורה. ולכאורה משמע בגמרא שר' שמעון אינו סובר דרשה זו (וע' שאגת אריה לח; הגהות חשק שלמה).
ב. כבר העירו אחרונים על הרמב"ם שהזכיר הלכה זו רק ברמז (תפלין ד,ד). ואולם הסמ"ג (שה) הביאה בפרוש.

דף ח

- יב. א. האם היו מזים מי חטאת על הכהן בשבעת ימי פרישתו?
ב. האם מותר לאחיו הכהנים ליגע בכהן בזמן פרישתו?
ג. האם טבילה או הזאה בזמנה מצוה אם לאו?
ד. מהו מקור השם 'לשכת פרהדרין'?

א. לדברי רבי מאיר, היו מזים על הכהן הפורש קודם יוהכ"פ או קודם עשיית הפרה בכל יום ויום מלבד ביום השבת שההזאה אסורה בו משום 'שבות', ומלבד ביום הרביעי לפרישתו שאין להסתפק ביום זה אם הוא שלישי לטומאה או שביעי. טעמו של רבי מאיר הוא שהזאה בזמנה – מצוה, ויש לחוש (מצד מעלה דרבנן) בכל יום ויום שמא הוא יום שלישי / שביעי לטומאתו (שיום הפרישה עולה לו ליום אחד אפילו נטמא בו ביום קודם הפרישה. ערש"י).

לדברי רבי יוסי אין מזים עליו אלא שלישי ושביעי בלבד, שסבר הזאה בזמנה לאו מצוה היא.
ורבי חנינא סגן הכהנים אומר: כהן השורף את הפרה מזים עליו כל שבעה [מלבד בשבת וברביעי לפרישה] משום מעלה שעשו חכמים בפרה, ואילו כהן גדול ביום הכפורים אין מזים עליו אלא שלישי ושביעי בלבד.
לרבי מאיר ולרבי חנינא סגן הכהנים שמזים על הכהן העושה את הפרה בכל יום, אמר רבא: יש להפרישו ביום רביעי כדי שיום הרביעי לפרישתו יצא בשבת ובכך לא תיבטל הזאתו שני ימים.

א. אם חל יום השלישי או יום השביעי לפרישתו בשבת, נראה שיש להפרישו יום אחד מקודם, כדי שיהא אפשר להזות עליו בשלישי ובשביעי לפרישתו, שאל"כ יש לחוש שמא נטמא ביום הפרישה ולא טהרנוהו (תור"י הלבן; תורי"ד).

ואולם ברמב"ם (עבודת יוהכ"פ א,ד) משמע שאין מקדימים את הפרשתו אלא הזאות שלישי ושביעי נדחות. ולדעת האומר אין מזים עליו אלא שביעי ושלישי בלבד – באופן זה נדחת ההזאה. וכן פסק הרמב"ם (וכ"כ בלקוטי הלכות. ובשפת אמת כתב לדון שבאופן זה תדחה ההזאה שבת, ע"ש. וע"ע בחדושי הנצי"ב).

ב. הלכה כרבי חנינא סגן הכהנים (רמב"ם; לקוטי הלכות).

משמע בסוגיא שהזאה זו אינה אלא משום חשש טומאה, מצד מעלה בעלמא. וכן מפורש בגמרא לעיל (ד.) לריש לקיש. ולפיכך למאן דאמר טומאה הותרה בציבור, אין צריך הזאה כלל.

ואולם לרבי יוחנן שלמד דין פרישה ממילואים, אפשר שההזאה מחויבת מדין תורה כשם שהיתה הזאה במילואים [ויש להוות עליו גם ברביעי וגם בשבת. עפ"י ר"י מלונגיל]. אך יש אומרים שגם לרבי יוחנן הלימוד ממילואים אינו אלא אסמכתא (עפ"י תוס' שם). ואף לדעת הסוברים שהוא לימוד גמור, י"ל שאין למדים משם להצריך הזאה לכל יום אלא די בהזאת שלישי ושביעי לטהר (כן כתב הנצי"ב בדעת רש"י).

ב. שנו בברייתא שכהן גדול ביום הכיפורים פרישתו לקדושה (– להיכנס למחנה שכינה באימה. רש"י) ואחיו הכהנים נוגעים בו, ואילו כהן השורף את הפרה פרישתו לטהרה ואין אחיו הכהנים נוגעים בו (מפני שבגדי אוכלי קודש – מדרס לחטאת, משום מעלה. עפ"י תוס' ב. ד"ה להוציא. וערמב"ם אבות הטומאות יג, א; חו"א טהרות י"ז).

אם נגעו בו – אינו יכול לעבוד עבודה באותו היום עד שיטבול ויעריב שמשו, שעשוה חכמים כטומאה לגביו (עפ"י תוס' ישנים ב; תורא"ש).

[ביום השביעי היו מטמאים אותו בנגיעה, כדי שיעשה את הפרה והוא טבול יום – להוציא מלבם של צדוקים, כדלעיל ב].

ג. נחלקו תנאים האם טבילה בזמנה מצוה (כן הסיקו בדעת רבי מאיר ורבי יוסי. וחסאו ביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ במים וטהר בערב – והלא כבר נאמר והזה... ביום השלישי וביום השביעי, אלא להשמיענו שתכף להזאה טבילה, באותו יום. עתוס'), אם לאו (כן סוברים חכמים בברייתא המובאת כאן (ע' שבת קכ-קכא), וכן סובר רבי יוסי בר' יהודה בנדה ל).

עוד נחלקו, בהנחה שטבילה בזמנה מצוה; האם מקישים הזאה לטבילה, ומצוה להוות בתחילה ביום השלישי לטומאה (רבי מאיר) או אין מקישים הזאה לטבילה ואפשר להוות לאחר זמן (רבי יוסי).

א. נחלקו הראשונים להלכה, האם טבילה בזמנה מצוה אם לאו. ומסקנת הפוסקים למעשה וכן המנהג לענין טבילת הנדות שאינה מצוה, ולכך אין הנשים טובלות ביום הכפורים ובתשעה באב, וכן אשה שאין בעלה בבית אינה מקפידה לטבול בזמן (ע"ע בפירוט בנדה כט-ל ובשבת קכ-קכא).

ב. כתבו כמה ראשונים שלדברי הכל צריך להקפיד שבין הזאה להזאה יהיו שם ארבעה ימים, לא פחות ולא יותר, שאם לא כן לא עלו לו ההזאות (עפ"י רש"י ומאירי קדושין סב; תוס'; ראב"ד בהשגות על הרמב"ם פרה יא, ב, ק"פ ו, ו; ריטב"א מגילה כ). ויש סוברים שגם אם הרחיק הזאה שניה מן הראשונה טהור (תו"י בשם ריב"א; תור"י הלבן; רמב"ם שם).

ד. בתחילה, בימי שמעון הצדיק, היתה נקראת 'לשכת בלווטי' (= שרים רש"י); חכמי העצה (ר"ח); עשירים (רבנו אליקים, ר"י הלבן, ר"ד). לאחר זמן, כשהכהנים הגדולים היו מתחלפים בכל שנה [מתוך שלא היו ראויים לכהונה ומתמנים בעבור ממון שהיו נותנים למלכות, ולא היו מוציאים שנתם] כפרהדרין הללו (= פקדי המלך הממונים על המס וכד') המתחלפים כל י"ב חדש – לפיכך היו קוראים אותה 'לשכת פרהדרין'.

דין רחיצה וטבילה למי שהיה שם כתוב על בשרו – נתבאר בשבת קכ.